

kládal-li to pro sebe za choulostivé. Ovšem § 13 cit. zák. ve starším doslovu nařizoval, by četník, užívaje zbraně, šetřil »předepsané opatrnosti« a v novém doslovu nařizuje, by četník, užívaje zbraně, šetřil »opatrnosti podle okolností případu potřebné«. Tu především jest předeslati, že »předepsaným opatrnostem« rovnají se vždy a všude t. zv. »opatrnosti věci přiměřené«, jak to už z § 335 tr. zák. plyne a podrobně provedeno v rozhodnutí čís. 1358 sb. n. s., takže v obsahu předpisu novým doslovem nenastala změna. Jestliže starší doslov zákona nepřipomínal opatrnost věci přiměřenou a nový doslov nepřipomíná zase opatrnost předepsanou, musí onde k těmto a tu k oněm nicméně býti hleděno. § 65 služební instrukce pro četnictvo (vydání Pinkas-Erhart z r. 1923 str. 141) praví, že četník smí užití zbraně teprv, když selhaly mírnější prostředky, jimiž jsou při pokusu o útěk napomenutí a pronásledování honěním, a i pak že zbraně užití jest co nejšetrněji. Podle shora uvedeného nového doslovu § 65 služ. instr. má se napomenutí státi hlasem rozkazovacím a honění po případě s použitím služebního psa (což tu odpadá, ani četníci psa neměli), dále jest šetřiti opatrnosti, jejíž míra se řídí potřebou, které okolnosti případu vyžadují, a posléze jest zbraně užití co nejšetrněji, jen takovým způsobem a jen do té míry, by bylo dosaženo účelu, k němuž směřuje a aby nebyl ohrožen život osob jiných, a života osoby, proti níž užití zbraně směřuje, jest co nejvíce šetřiti. Jak se tam dále vtomně připomíná, má četník, zakročuje-li, užití formule »Ve jménu zákona«. Tyto v novém doslovu předepsané opatrnosti, pokud nejsou předepsány také již ve starším doslovu, mohou ovšem v souzeném případě, datujícím již z roku 1922, tedy z doby staršího doslovu, platiti jen jako opatrnosti věci přiměřené. Těchto všech opatrností a šetrností však četníci v souzeném případě vrchovatě dbali, jak dokazuje zjištěná skutková povaha, kterou arcí nižší stolice, ač svědkům věří, neuvedly v každém bodu hořejších předpisů služební instrukce, k nimž nepřihlížely, zrovna tak jako ne k novému zákonu z roku 1928 shora citovanému, i odkazuje se proto na skutkovou povahu tu s tím doplněním, že četníci vyzvali N-a jménem zákona, by je následoval, a, pronásledující utíkajícího, křičeli za ním téměř neustále, že střílí, a to způsobem rozkazovacím »střelím, stůj!«, a když na konec nuceni byli vyhrůžku provésti, střílil ho jeden jen do nohy, by útěk, jak předpis nařizuje, zmařil.

Čís. 9188.

Stát neručí za škodu ze zabavení bankovek na Slovensku koncem dubna 1919. Pokud nelze spatřovati zavinění státních orgánů v tom, že nastalo prodlení při vrácení bankovek. K zabavení bankovek stačilo, bylo-li dostatečné podezření, že tu jest stav, opravňující podle zákona k zabavení.

(Rozh. ze dne 20. září 1929, Rv I 847/28.)

Žalobci byly dne 29. dubna 1919 zabaveny vojev. skou hlídkou na Slovensku neokolkované bankovky a byly mu vydány teprve dne 17. října

1925. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na československém státu náhrady škody, jež prý mu byla způsobena státními orgány tím, že mu neoprávněně a nezákonně zabavily bankovky tehdy ještě jistou cenu mající a vrátily mu je, až když ceny pozbyly. *Procesní soud první stoličce* žalobu zamítl. *Důvody*: Podle slovenského práva ručí stát za škodu, kterou způsobily jeho orgány u výkonu úředním, a to protizákonným jeho výkonem. Žalobce tvrdí vlastně dvojí přehmat: 1. vojenské hlídky, které bezdůvodně a protizákonně zabavení předsevzaly, a 2. finančních orgánů, které mu protizákonně bankovky zadržovaly. Ad 1. jest soud toho názoru, že vojenská hlídka zabavení předsevzala bezdůvodně a bez zákonného podkladu, neboť bankovky byly zabaveny na základě vojenského rozkazu a nařízení o zákazu dovozu neokolkovaných bankovek bylo vydáno až 19. června 1919, takže nebylo podkladu pro zabavení. Ale toto zabavení nastalo v době, kdy Slovensko bylo ohroženo jednak vpádem maďarským a jednak i poměry v Polsku následkem nejistoty definitivních hranic nebyly ještě ustáleny, nehledíc k neustálené československé měně. Byly tedy v té době na území, kde se zabavení stalo, poměry zcela mimořádné a v takových poměrech podle zvykového práva a zák. čl. LXIII:1912 nenastává ručení státu, poněvadž v době, kdy stát byl v krajním nebezpečí, nelze od jeho orgánů žádati příliš úzkostlivé uvažování jednotlivých norem zákonných, když, jako v tomto případě (zastížení zdejšího příslušníka ve společnosti s cizími, polskými, příslušníky na cestě k hranicím) by váháním státu mohla vzejíti škoda. Ad 2. Co se tkne činnosti státních úřadů finančních, není soud toho názoru, že se dopustily protizákonnosti nebo vůbec porušily zákon. Trvalo delší dobu, než úřady ty vyhověly žádosti žalobce o vrácení bankovek, ale tu jest uvážiti, že šlo o věc dosti spletitou, že tu byly rozpory mezi výpověďmi velitele hlídky a žalobce, že bylo pochybno, zda žalobci přísluší nárok na vrácení bankovek, takže musily finanční úřady jednati velmi opatrně, by stát nepoškodily. Ostatně věc oddálil i žalobce tím, že změnil své žádání, žádaje jednou vrácení bankovek, jindy náhradu v Kč. *Odvolaací soud* napadený rozsudek potvrdil. *Důvody*: *Odvolatel* dovozuje, že zákonný čl. LXIII:1912, jehož se prvý soud dovolává, neobsahuje ustanovení o vyloučení ručení státu za škodu způsobenou jeho orgány za poměrů mimořádných, že zákon mluví vůbec jen o mimořádných opatřeních na případ války a že na Slovensku neplatí zvykové právo o takovémto vyloučení ručení státu. Dále prý v čase zabavení bankovek, v dubnu 1919, ani nebylo na území Čsl. republiky války a ani nebylo mimořádných poměrů, naopak prý byly poměry již dostatečně ustálené. Finanční úřady prý měly možnost škodu z nesprávného zabavení napravití nebo jí zabrániti buď včasným vrácením bankovek nebo dodatečným jich okolkováním, povinnost, dáti bankovky okolkovati, měly prý úřady ty jednak z důvodu práva soukromého, podle něhož ten, kdo má cizí věc v úschově, v držbě nebo v detenci, jest povinen jako řádný hospodář postarati se o to, by majiteli nebyla způsobena škoda, a kromě toho podle zákonných předpisů o okolkování bankovek byl jejich detentor povinen předložiti je k okolkování nebo k do-

datečnému okolkování; finanční úřady však tuto povinnost prý zanedbaly a tím žalobci způsobily škodu. Odvolání nelze uznati za odůvodněné. Žalobce domáhá se na státu náhrady škody způsobené mu nezákonným prý výkonem veřejné moci. § 92 ústavní listiny stanoví, že zákon určuje, pokud stát za takovou škodu ručí; zákon, který by všeobecně státu ručení to ukládal, dosud nebyl vydán. Pro Slovensko, které nemá práva kodifikovaného, nastupuje místo zákona, na který § 92 ústavní listiny odkazuje, soudní praxe. Z této však vyplývá a lze odvoditi jen to pravidlo právní, že k založení řečené ručební povinnosti státu potřebí jest nejen nezákonného výkonu moci úřední, nýbrž i zavinění jednavšího orgánu, kromě toho však, by případ stal se za dob normálních, neboť všechny případy, ve kterých soudní praxí byla uznána ručební povinnost státu, spadají do dob normálních a pravidelných; pro doby abnormální se soudní praxe nevyvinula, dosavadní judikatura nevykazuje ani jediného případu, v němž by ručební povinnost státu za mimořádných poměrů byla uznána, a není příčiny dáti takové praxi vzniknouti (viz čís. 3279 sb. n. s.). Pokud žalobce dovozuje žalobní nárok z toho, že mu neokolkované bankovky byly 29. dubna 1919 nezákonným způsobem odebrány, nelze žalobní nárok uznati oprávněným již z té příčiny, že se tak stalo za tehdejších mimořádných poměrů na Slovensku. Nelze sdíleti odvolatellovo mínění, že poměry byly tehdy již dosti ustálené; jest všeobecně známo a nepotřebuje proto důkazu, že na jaře 1919 poměry na Slovensku byly ještě mimořádné a neustálené, že úřady normálně nefungovaly, některé nebyly obsazeny, ježto dřívější uherští úředníci buď uprchli nebo neúřadovali, úředníci českoslovenští dosud všude a v náležitém počtu nemohli býti dosazeni, že organizace úřadů byla teprve v počátcích, že v zemi nebyl normální klid, jednak z příčin vnitřních jednak z důvodů událostí zahraničních, jež obé byly ještě důsledkem světové války a toho, že mírové smlouvy nebyly ještě dohotoveny, kteréžto mimořádné poměry na jaře 1919 vedly ke vpádu maďarsko-bolševického na Slovensko. Proto není dále potřebí zabývati se s otázkou, zda jsou splněny i další podmínky ručební povinnosti státu, najmě, zda šlo o zavinění orgánu povolného k výkonu veřejné moci. Žalobce se ani nepokusil takové zavinění tvrditi, nýbrž opírá se v podstatě jen o to, že se zabavení bankovek stalo neprávem, nezákonně, ježto mu zabavené bankovky byly vráceny. Nehledíc k tomu, že pouhá nezákonnost ještě nestačí, není tím, že bankovky byly žalobci vráceny a zabavení zrušeno, ještě nikterak doloženo, že se zabavení stalo neprávem, nezákonně, neboť oprávněné, zákonné bylo by nejen tehdy, když byl důvod k zabavení, nýbrž i bylo-li dostatečné podezření, že tu jest stav, který podle zákona opravňuje k zabavení. Zda důvod zákonný tu jest čili nic, může býti rozhodnuto teprve po zákonném vyšetření věci a nelze žádati, by příslušné orgány veřejné moci bez šetření uhodly pravý stav věci a předvídalý napřed to, co teprve šetřením může býti zjištěno, neb aby napřed prováděly šetření a předmět zabavení nechaly zatím z dosahu své moci uniknouti (rozh. čís. 6422 sb. n. s.). Že v souzeném případě, kde žalobce byl přistižen blízko hranice republiky ve společnosti s cizími státními příslušníky a, jak ze spisů fi-

nančního úřadu jde, měl úmysl přenést bankovky do Polska, byl dostatečný důvod k podezření ze zakázaného činu, nelze popíratí hledíc k čl. 2 vládního nařízení ze dne 6. března 1919, čís. 113 sb. z. a n., podle něhož bylo zakázáno bez svolení ministerstva financí vyvážeti cenné papíry, valuty, zlato a stříbro. Než odvolateli nelze přisvědčiti ani potud, pokud dovozuje žalobní nárok z prodlení finančních orgánů při vrácení zabavených bankovek a z opomenutí povinnosti dáti bankovky okolkovati. Žalobce nepokusil se dolíčiti, že uplynutí delší doby od zabavení bankovek do jich vrácení spočívalo na zavinění státních orgánů, v jichž působnost věc spadala. V tom směru odvolací soud sdílí názor první stolice, že trvalo delší dobu než finanční úřady rozhodly o žádosti žalobce o vrácení proto, že potřebné úřední šetření vyžadovalo delší doby, ano šlo o případ dosti spletitý a bylo třeba vysvětlovati rozpory ve výpovědech vyslychaných osob jak o tom, zda šlo o vývoz bankovek či o dovoz a zda bankovky byly zabaveny a byly vlastnictvím jen žalobcovým, či i jiných osob. Ostatně prodlení, i kdyby tu bylo, není o sobě důkazem zavinění a nemůže založiti nárok na náhradu škody. Neboť průtahy mají, jak známo, pravidelně příčinu ležící mimo zavinění, ba mimo lidskou možnost (rozh. čís. 6422 sb. n. s.) jak tomu bylo v souzeném případě, kde opětovné výsledky osob byly zaviněny rozpory ve výpovědech. Nelze přisvědčiti ani mínění odvolatele, že finanční úřady byly povinny zabavené bankovky dáti okolkovati. V tom směru jest podotknouti, že soud první stolice spor po této stránce vůbec neposuzoval, ač žalobce opíral žalobní nárok i o tuto skutečnost. Mínění odvolatele, že povinnost dáti bankovky okolkovati měl, kdo je měl v rukou, v moci, jest správné jen s omezením, že povinnost ta stíhala podle §§ 2 a 3 nařízení ministra financí ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n., osoby, které bankovky měly v rukou, ať to byly bankovky vlastní nebo cizí, v době k provedení okolkování akce, od 3. března 1919 do 9. března 1919: v té době však finanční úřady bankovky, o něž jde, v rukou ještě neměly. Není zákonného předpisu, že dodatečně k okolkování byly povinny osoby, kterým se neokolkované bankovky dostaly do rukou po 9. březnu 1919. Dodatečné okolkování bylo sice povolováno, avšak jen jako výhoda pro majitele bankovek. Nepoužil-li žalobce sám až do zabavení, 29. dubna 1919, této výhody a bankovky k dodatečnému okolkování sám nepřihlásil, není oprávněn vytýkati finančním úřadům, že tak neučinily, ježto nelze na nich žádati větší péči v žalobcově věci, než tento sám osvědčil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odkazuje se na důvody odvolacího soudu, jichž správnost dovolání popírá, avšak nevyvrací. Mylný jest sice názor dovolatele, že stát jest zodpověden za škodu z nezákonného jednání státního orgánu i tehdy, když orgán ten nestihá žádná vina, neboť pak by stát ručil i za každý právní omyl, za každé nesprávné právní posouzení úřadu. Avšak, i kdyby se vycházelo z toho hlediska, nebylo by pro žalobce nic získáno,

protože není vůbec dokázáno nezákonné jednání, jak vyložil již odvolací soud. Neníť tu ještě nezákonného jednání, když předpoklady, které vzaty za jeho podnět, objeví se pak mylnými, jinak by na př. zavedení trestního vyšetřování bylo ve všech případech nezákonným jednáním, kde se pak objeví, že se pŕtahy trestného činu vůbec anebo proti osobě, proti níž zavedeno, neosvědčily, nýbrž jednání je i tu zákonné, protože zákon nařizuje, by se šetření zavedlo i na pouhé pŕtahy, pokud bezdůvodnost jich není na jevě. A tak tomu bylo i v případě, o nějž jde: i tu stačilo, že pŕtahy tu byly a jevily se důvodnými. Nejde-li avšak o jednání nezákonné, nemůžte býti řeč ani o vině. Že řízení trvalo delší dobu, není ještě prodlením, ana složitá povaha případu delší trvání úředního šetření s sebou nutně nesla, a, co se týče neokolkování, zavinil si je žalobce sám, že v době k tomu předepsané bankovky, o nějž jde, k okolkování nepředložil, ač je měl v rukou; když je úřad jako corpus delicti skonfiskoval až po oné době, nelze mu vytýkati, že pro ně nevymohl dobrodiní dodatečného okolkování, jež zákon dopouštěl, zvláště když žalobce ani netvrdí, že o to požádal, by to úřad učinil.

Čís. 9189.

Odvolací soud jest oprávněn použití nejen zjištění rozsudku prvního soudu, nýbrž i těch výsledků dokazování, jichž první soudce v rozsudku nezužitkoval, pakli jen tomu nebránily odvolací důvody.

Nejde o novotu, musel-li by odvolací soud dotýčnou okolnost vzíti na přetřes podle své manudukční povinnosti.

Pokud ručí železniční správa za škodu z toho, že byl kdo zasažen kamenem při odstřelu skály na železnici, třebas odstřelování prováděla vojenská správa.

(Rozh. ze dne 20. září 1929, Rv I 879/28.)

Při odstřelování skály na železniční trati byla žalobkyně zasažena kamenem a poraněna. Žalobní nárok proti železničnímu eráru na náhradu škody procesní soud první stolice neuznal, odvolací soud uznal důvodem po právu. Důvody: Soud odvolací shledal, že soud první stolice posoudil věc po stránce právní nesprávně, když uznal, že žalovaný neručí za poškození žalobkyně. Podle platného práva podnikatel v zásadě neručí za výsledek, vyjmouc ovšem případy zvlášť stanovené (§ 1296 obč. zák.). V případě žalobkyně nejde o ručení za věcnou škodu ve smyslu § 10 písm. b) min. nař. ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák., neboť byla poraněna osoba. Bylo proto povinností žalobkyně, by prokázala veškeré náležitosti rozhodné pro nárok na náhradu škody, čin neb opomenutí o sobě bezprávné, svou škodu, příčinou souvislost mezi nimi a zavinění žalovaného. Soud první stolice zjistil a žalovaný nepopírá, že při odstřelování skály odletěl kus kamene, jímž byla žalobkyně buď přímo zraněna na hlavě nebo jenž přerazil tašku na střeše